

*О.В. Шинкарьук, к.е.н.,
О.І. Кушлак*

ОЦІНКИ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ МІЖБЮДЖЕТНИХ ТРАНСФЕРТІВ (У КОНТЕКСТІ ПОБУДОВИ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ ЛЮДСЬКИМ РОЗВИТКОМ)

Перехід у системі державних фінансів України від «управління бюджетними ресурсами» до «збалансованого управління сталим розвитком держави на основі національної системи цінностей» здійснюється з використанням програмно-цільового методу в бюджетному процесі шляхом, по-перше, впровадження цільових проектів та бюджетних програм для досягнення обґрунтованих очікуваних результатів та суспільних цінностей; по-друге, досягнення збалансованості бюджету завдяки визначенню стратегічних пріоритетів розвитку [1].

Упровадження оновленого Бюджетного кодексу України (2010 р.) мало бути спрямоване на використання категорій «матриця природи», «мистецтво життя» та «розвиток екоспільнот» при формуванні нового бюджетного механізму збалансованого управління сталим розвитком держави на основі «Національної системи цінностей України» [2].

Такий методологічний підхід забезпечив би збереження різноманітних індивідуальних особливостей населення кожного регіону, його моральних засад: духовності й освіченості, історичної спадщини і територіальної цілісності, звичаїв і традицій, культури і світогляду, мирного менталітету та етичних цінностей, а також взаємообумовленого емерджентного розвитку регіонів держави як єдиного органічного цілого [3].

© О.В. Шинкарьук,
О.І. Кушлак, 2014

Збалансоване управління сталим розвитком держави на основі системи національних цінностей передбачає в майбутньому визначення того, щоб видатки на утримання і відтворення матеріальної бази соціальної сфери та інфраструктури конкретного регіону забезпечувались власними фінансовими ресурсами, акумульованими в місцевому бюджеті, а трансферти з державного бюджету призначались би в основному для забезпечення єдиних стандартів якості життя населення держави в різних регіонах шляхом співфінансування відтворення матеріальної бази соціальної сфери (табл. 1).

Таблиця 1

Розподіл видаткових повноважень місцевих органів влади у фінансуванні регіонального людського розвитку

Видаткові повноваження у структурі територіальних відтворювальних процесів	Адміністративно-територіальний рівень		
	область	район	місто, село, селище
Освіта	Вища та післядипломна освіта +++*	район	Дошкільна, позашкільна, загальна середня освіта +++
	Професійно-технічна освіта та для громадян, які потребують соціальної допомоги і реабілітації ++		
Охорона здоров'я	+++	++	+
Соціальний захист і соціальна допомога	+	++	+++
Житлово-комунальне господарство	+	++	+++
Культура, мистецтво і ЗМІ	+	++	+++
Фізична культура і спорт	+	++	+++
Зв'язок, телекомунікації та інформація	++	++	++
Виробнича та дорожньо-транспортна інфраструктура	++	++	++
Комплексне природокористування та охорона навколишнього природного середовища	++	++	++

* + – часткове фінансування (до 30%); ++ – спільне фінансування (до 50%); +++ – провідне фінансування (більше 70%).

Прагнення до побудови в Україні ефективної системи взаємовідносин між органами різних рівнів у бюджетній сфері та бажання уникнути економічно необґрунтованих, неправильних рішень спонукає до вивчення і позитивного, і негативного міжнародного досвіду як в організації місцевих фінансів, так і у формуванні міжбюджетних трансфертів.

Будь-яка бюджетна система має бути зорієнтована на вирішення завдань щодо будівництва системи, яка б відповідала таким основним вимогам: соціальна справедливість, економічна ефективність, політична стабільність.

У різних країнах існують різноманітні умови (адміністративні, соціальні, національні, культурні, історичні), які впливають на побудову взаємовідносин різних рівнів влади в бюджетній сфері. Залежно від цих умов кожна країна по-своєму вирішує питання побудови міжбюджетних відносин.

Слід зазначити, що вихідні пропорції розподілу доходів між рівнями бюджету залежать, головним чином, від таких чинників, як вертикальний розподіл видаткових повноважень і ступінь нерівності подушових бюджетних доходів адміністративно-територіальних утворень. Цими чинниками і визначається потреба в концентрації коштів у бюджеті вищого рівня для здійснення механізму вирівнювання.

Новим підходом до надання бюджетних трансфертів у європейських країнах стало використання дотацій, заснованих на результатах виконання певних програм, а не здійснення фінансування в межах визначеної суми. Це, наприклад, дотації лікувальним закладам з урахуванням кількості лікувальних процедур, школам – на основі результатів іспитів, місцевому громадському транспорту – за ефективністю пасажиро-кілометрів.

Такий принцип функціонування бюджетних трансфертів дає змогу досягти вищої якості послуг, що надаються місцевою владою, проте він передбачає постійний контроль.

В Україні запропоновано розробляти Національну та регіональні програми людського розвитку, ознаками виділення під-

програм яких є відповідні аспекти людського розвитку та на-
прями соціальних послуг [2].

У зв'язку з цим доцільно розглянути міжнародний досвід,
насамперед країн-членів ЄС, щодо формування та використання
міжбюджетних трансфертів з метою розробки науково-
методичного забезпечення обґрунтування та контролю вико-
нання відповідних завдань Національної та регіональних про-
грам людського розвитку в Україні.

Серед 11 принципів реформування місцевого самовряду-
вання та територіальної організації влади в Україні головними є
такі: правова, організаційна та фінансова спроможність місце-
вого самоврядування; державна підтримка місцевого самовря-
дування; партнерство між державою та місцевим самовряду-
ванням; сталий розвиток територій.

Практична реалізація цих принципів сприятиме посилен-
ню правової, організаційної та матеріальної спроможності тери-
торіальних громад, органів місцевого самоврядування, про-
вадженню їх діяльності з дотриманням принципів та положень
Європейської хартії місцевого самоврядування [3].

Широке за своєю сутністю поняття «трансфертні платежі»
у бюджетній сфері трансформується та конкретизується за до-
помогою поняття «субсидії». У кожній країні є своя специфіка у
наданні субсидій, проте всі їх різноманітні види можна
об'єднати у дві основні групи: безумовні (або загальні) та умо-
вні (або спеціальні).

Одним із видів міжбюджетних трансфертів у зарубіжних
країнах є бюджетні гранти. Основна відмінність грантів від
субсидій полягає в тому, що вони мають одноразовий епізодич-
ний характер, тоді як бюджетні субсидії характеризуються сис-
тематичністю надання і є постійною невід'ємною складовою
процесу бюджетного регулювання.

Основні вимоги до побудови системи міжбюджетних
трансфертів були сформульовані Дж. МакМастером. На його
думку, ця система має:

урахувати відмінності у фінансових потребах територій за умов визначеної сфери їх відповідальності;

компенсувати відмінності між урядами одного рівня щодо потенційної можливості фінансування видатків;

створити стимули для зростання ступеня використання місцевими органами влади власного дохідного потенціалу;

бути стабільною та передбачуваною;

не заохочувати немотивоване витрачання суспільних коштів.

У західній літературі виділяють кілька підстав для запровадження системи міжбюджетних трансфертів:

фіскальна незбалансованість по вертикалі;

відновлення горизонтального фіскального балансу;

гарантоване надання суспільних благ;

внесок у політику стабілізації, економічний розвиток і макроекономічні цілі.

Але досвід зарубіжних країн не дає однозначної відповіді на питання про частку трансфертів у доходах бюджету. Різні країни по-різному вирішують цю проблему.

У таких економічно розвинутих країнах, як Франція, Німеччина та Великобританія, спостерігається висока диференціація показника питомої ваги трансфертів у доходах місцевих бюджетів – 27; 45 та 77 % відповідно. У той же час у доходах місцевих бюджетів Ісландії, Іспанії та Швеції міжбюджетні трансферти складають 10; 12 та 14 % відповідно. Це пояснюється значним впливом способу організації міжбюджетних відносин у країні на механізм надання та використання міжбюджетних трансфертів.

Міжнародний досвід доводить, що найефективнішим є розподіл міжбюджетних трансфертів на базі формули. Взагалі існує декілька типів формул розподілу:

формули, що враховують потреби у видатках та фінансові можливості;

формули, що враховують лише вирівнювання фінансових можливостей;

формули, що забезпечують розподіл вирівнюючих трансфертів у рівних частинах на душу населення.

Формули першого типу створюють можливості для повного вирівнювання. Вони найскладніші та, можливо, найточніші, але потребують найбільшої кількості даних. Формули двох інших типів ігнорують основний аспект (потреби у видатках або фінансові можливості), але потребують значно меншого обсягу даних. Традиційно бюджетні трансферти поділяються на три види: дотації, субвенції, субсидії.

Проте лише останнім часом з'явилися спроби чітко розмежувати ці види, спираючись на які, можна зробити висновок: у різних країнах один і той самий вид бюджетних трансфертів може називатися по-різному.

Так, у деяких країнах бюджетні дотації складаються з кількох різних трансфертів, що надаються за певних умов місцевим громадам.

У країнах із ринковою економікою регіональні бюджети мають досить значну дохідну частину, але недостатню для забезпечення регіону. Тому з вищих бюджетів виділяються дотації, субвенції та надаються субсидії.

У деяких країнах бюджетні дотації складаються з кількох різних трансфертів, що надаються за певних умов місцевим колективам: у Росії – це бюджетна дотація, федеральний трансферт; у Франції – глобальна дотація на функціонування, дотація на компенсацію податкових пільг та зниження ставок оподаткування, фонд компенсації ПДВ.

В інших країнах – це один трансферт, який, щоправда, може називатися по-різному:

ФРН – додаткові дотації для земель та ключові дотації для комун;

Польща – генеральна субвенція;

Швеція – незв'язана субсидія;

Латвія – бюджетна субсидія мала лише один термін «бюджетні субвенції», яким (за змістом) називали бюджетні

дотації; з 1996 р. він був замінений на більш адекватний – бюджетна дотація.

Таке саме розмаїття характерне і для субсидій:

ФРН – «допомога», «дотація»;

Франція – спеціальні субвенції, глобальна дотація на устаткування;

Польща – спеціальні дотації (на самостійно розроблені програми видатків);

Швеція – цільові субсидії.

Бюджетні субвенції виступають:

у Росії під цією назвою;

у ФРН – цільові дотації для комун;

у Франції – глобальна дотація на децентралізацію;

у Польщі – спеціальні дотації (згідно із законодавством та переданими від держави завданнями);

у Латвії – бюджетні гранти;

у Литві – спеціальні субсидії.

Класифікацію за змістом основних видів прямих бюджетних трансфертів, що практикуються у різних країнах, наведено в табл. 2.

У законодавстві розглянутих країн не дається розгорнутого визначення кожного з видів практикованих бюджетних трансфертів, а вказується лише те, з якою метою подається певний вид допомоги.

Так, відносно додаткових дотацій землям Німеччини зазначено, що Федерація за рахунок своїх коштів надає слабким у фінансовому відношенні землям дотації для додаткового покриття їх загальних фінансових потреб.

В Адміністративному кодексі Франції про глобальну дотацію на децентралізацію сказано лише те, що вона надається для компенсації витрат при передачі повноважень «зверху вниз», якщо видатки не компенсуються передачею податків тощо.

*Сучасне термінологічне оформлення трансфертів
у різних країнах*

Країна	Бюджетна дотація	Бюджетна субсидія	Бюджетна субвенція
Росія	Бюджетна дотація. Федеральний трансферт	Чисті взаєморозрахунки	Бюджетна субвенція
ФРН			
землі	Додаткові дотації	Допомога на інвестиції. Дотації на виконання спільних завдань.	
комуни	Ключові дотації	Допомога на інвестиції. Дотації на обслуговування боргу	Цільові дотації
Франція	Глобальна дотація на функціонування. Дотація на компенсацію податкових пільг та знижок податків. Фонд компенсації ПДВ	Глобальна дотація на устаткування. Спеціальні субвенції	Глобальна дотація на децентралізацію
Польща	Субвенція генеральна	Дотації на самостійно розроблені програми видатків	Дотації на завдання згідно із законодавством; Дотації на виконання переданих державою завдань
Швеція	Незв'язана субсидія	Цільові субсидії	
Латвія	Бюджетні субсидії. Субсидії з фонду вирівнювання		Бюджетні гранти. Гранти з фонду вирівнювання
Литва	Дотації		Спеціальні субсидії

Конкретні елементи механізму надання бюджетних трансфертів визначаються або спеціальними законами, або найчастіше інструктивними матеріалами Міністерства фінансів.

Так, у Франції щорічно видається «Бюджетний путівник для комун, департаментів та регіонів», у якому фіксуються умови надання бюджетних трансфертів у поточному фінансовому році та розподіл їх загальної суми згідно із законом про бюджет на поточний рік.

У цілому в досліджуваних країнах прями бюджетні трансферти становлять досить вагому частку доходів місцевих бюджетів.

Причому, як видно з табл. 3, вагоміша частка прямих бюджетних трансфертів має місце у країнах унітарного типу (особливо Франція, Польща, Латвія), тоді як у федеративних (ФРН, Росія) – вона нижче.

Таблиця 3

*Співвідношення різних видів трансфертів,
% до доходів місцевих групвань*

Країна	Усього трансфертів	У тому числі	
		дотації	субвенції та субсидії
ФРН землі	8,1	1,4	6,7
комуни	41,6	30,0	10,6
Росія	20,1	2,4	17,7
Франція	23,0	15,3	7,7
Швеція муніципалітети	20	15,0	5,0
Польща	29,2	11,9	17,3
Латвія	61,7	9,2	52,5
Литва	8,7	5,7	3,0

Джерела фонду прямих бюджетних трансфертів наведено в табл. 4.

Формування фонду бюджетних трансфертів може здійснюватися як:

- а) часткові відрахування від одного або деяких податків, що надходять до держбюджету;
- б) щорічні асигнування держбюджету;
- в) обсяг видатків місцевих колективів.

Загалом вважається, що найстабільнішою частиною бюджетних трансфертів є ті, джерело яких прив'язане до доходів бюджету, хоч повної стабільності такий підхід не дає.

Найбільшу стабільність, з огляду на джерело, мають бюджетні дотації.

Сучасні джерела фонду трансфертів у різних країнах

Країна	Види трансфертів	Джерела трансфертів
ФРН	Додаткові дотації.	2% суми ПДВ, сплачується з федеральної частки
	Допомога на інвестиції.	залежно від місцевих видатків
	Дотації на виконання спільних завдань.	- // -
	Структурний фонд	- // -
Росія	Бюджетна дотація.	Бюджетні асигнування.
	Бюджетні субвенції.	- // -
	Федеральний трансферт. Чисті взаєморозрахунки	15% надходжень до держбюджету. Залежно від місцевих видатків
Франція	Глобальна дотація на функціонування.	Щорічно індексована частка ПДВ.
	Дотації на компенсацію податкових пільг.	Бюджетні асигнування, частка податку на прибуток.
	Глобальна дотація на децентралізацію.	Залежно від місцевих податків.
	Глобальна дотація на устаткування	- // -
	Компенсація ПДВ. Спеціальні субвенції	Частка ПДВ. Бюджетні асигнування; залежно від місцевих податків
Швеція	Незв'язані субсидії.	Бюджетні асигнування.
	Цільові субсидії	Згідно з місцевими видатками
Польща	Загальні субвенції.	Частка до бюджетних видатків держави
	Цільові дотації	Бюджетні асигнування; залежно від місцевих видатків
Латвія	Бюджетні субсидії .	Бюджетні асигнування.
	Субсидії з фонду вирівнювання Цільові гранти	Частка прибуткового податку. Бюджетні асигнування
Литва	Бюджетні дотації. Спеціальні субсидії	Бюджетні асигнування. - // -

Що стосується зв'язаних прямих бюджетних трансфертів, то найбільш підходящим для них джерелом є видатки бюджету залежно від обсягу місцевих видатків.

Так, країни з трансформаційною економікою (Латвія, Литва, Україна) не в змозі забезпечити стабільного джерела трансфертів, а тому віддають перевагу асигнуванням, обсяг яких залежить від можливостей бюджету та політичного фактора.

Світова практика виділяє такі методи розподілу трансфертів:

- а) пропорційно фінансовій силі (доходам) місцевого колективу;
- б) багатфакторна формула;
- в) компенсація фактичних видатків місцевих колективів;
- г) як частина річного бюджету місцевого колективу.

Для розподілу бюджетних дотацій найчастіше застосовуються другий та четвертий методи; для зв'язаних прямих бюджетних трансфертів – перший і третій.

Методи розподілу бюджетних дотацій, який практикується в різних країнах, наведено в табл. 5.

Таблиця 5

Сучасні методи розподілу бюджетних дотацій

Країна	Види дотацій	Методи розподілу
ФРН	Додаткові дотації	Частина річного бюджету – у розмірі сум, необхідних для доведення дохідної бази до середнього рівня, та як фіксовані суми
Росія	Бюджетна дотація. Федеральний трансферт	Частина річного бюджету. Формула
Франція	Генеральна дотація на функціонування. Дотація на компенсацію податкових пільг. Фонд компенсації ПДВ	Формула. Згідно з фактичним розміром втрат (компенсація). Компенсація частини видатків на капіталовкладення
Польща	Субвенція генеральна	Формула
Швеція	Незв'язана субсидія	Формула
Латвія	Бюджетні субсидії. Субсидії з фонду вирівнювання	Формула. Формула
Литва	Дотації	Частина річного бюджету

Отже, при розподілі дотацій більшість країн надає перевагу формулам, оскільки вони дозволяють об'єктивно оцінити потребу місцевого бюджету в централізованій підтримці.

Однак сама по собі формула не вирішує проблеми, оскільки дуже важливим є набір критеріїв, урахований у ній, та значення їх ваги. За винятком Франції та Швеції, в усіх країнах мало не щорічно відбувається перегляд та уточнення формул.

Проте у Франції та Швеції точаться жваві суперечки відносно правомірності включення у формулу певних показників.

Можна виділити три основні причини, чому розподіл коштів на основі чіткої та стабільної формули є кращим, ніж рішення про розподіл фінансування на основі суб'єктивних суджень експертів та посадових осіб, які представляють державну адміністрацію.

Розподіл фінансування на основі формули, якщо вона є достатньо стабільною і доведена до відома заздалегідь, дозволяє використовувати принципи довготермінового планування і допомагає приймати раціональні рішення щодо використання бюджету на місцевому рівні.

Розподіл фінансування на основі формули допомагає уникнути звинувачень щодо політичних чи особистих мотивів, які б стояли за рішеннями про розподіл коштів.

У традиційний спосіб прийняття рішень важко уникнути неформального «торгування», і в результаті цього виникають ситуації, коли хтось отримує більше ресурсів не тому, що він їх дійсно (об'єктивно) потребує, а тому, що він може краще аргументувати або просто розділяє політичні погляди з тими, хто приймає рішення про розподіл коштів.

Щоб використати переваги, згадані вище, необхідно мати повністю прозору формулу. Важливо знати, чому частка місцевих бюджетів у загальному фінансуванні є саме такою. Навіть якщо вона не узгоджена з усіма факторами, відображеними у формулі, буде відомо мету очікування та раціональність її аргументів.

Ступінь свободи місцевих органів влади у використанні вертикальних трансфертів визначається співвідношенням між

зв'язаними прямими бюджетними трансфертами (субвенції та субсидії) та незв'язаними. Чим істотніше частка бюджетних дотацій у прямих бюджетних трансфертах, тим більшу свободу мають місцеві колективи.

Дуже часто разом з об'єктивними чинниками найвагомішими тут виявляються політичні, а саме намагання центру забезпечити собі лояльність регіонів. Так, у Росії це проявилось у різкому зростанні частки незв'язаних трансфертів. Така сама картина у Швеції, хоча тут першорядну роль відіграли економічні фактори.

У країнах із стабільною економікою та розвинутими традиціями самоврядування саме бюджетні дотації відіграють головну роль (Німеччина, Франція, Швеція), тоді як у країнах, що трансформуються, найчастіше – зв'язані бюджетні трансферти (Польща, Росія). Також необхідно відзначити, що в країнах унітарного типу (Франція, Польща) має місце більша частка бюджетних трансфертів, тоді як у федеративних країнах (Німеччина, Росія) вона нижче.

Загалом про оптимізацію може йтися лише в окремій країні, хоча тенденція до глобалізації прямих бюджетних трансфертів у світі існує. Слід зазначити, що в багатьох країнах бюджетні дотації застосовуються як інструмент фінансового вирівнювання, хоча останнє може здійснюватися і безпосередньо між територіальними колективами. Найвищого рівня розбудови цих інструментів досягли ФРН та Швеція.

У країнах, що переживають період становлення нових засад місцевого самоврядування, законодавство відрізняється більшою різноманітністю, яка, проте, не позбавляє їх необхідності по декілька разів переглядати одні й ті самі законодавчі акти, поновлені згідно з новими умовами.

У більшості країн ухвалено закони про місцеве самоврядування, де визначено фінансові засади місцевої влади і види прямих бюджетних трансфертів, які вони можуть отримувати; є також закони про місцеві бюджети, де визначається дохідна база місцевих колективів, їх права на отримання прямих бюджетних трансфертів.

Обсяг ресурсів для прямих бюджетних трансфертів у розрізі їх окремих видів визначається законами про бюджет, які приймаються щорічно. Вони створюють нормативну базу прямих бюджетних трансфертів у країнах, де поки що немає спеціальних законів щодо окремих їх форм, але роблять процес їх надання не передбачуваним та нестабільним, оскільки в багатьох із цих країн бюджети мають великі дефіцити. Це скорочує фінансові ресурси для підтримки місцевого самоврядування, а негативний ефект посилюється затягуванням бюджетних дебетів, частими коригуваннями бюджетних видатків.

Однак у постсоціалістичних країнах триває інтенсивний процес законотворчості в цій галузі, і через певний час вони матимуть досить відпрацьовану нормативну базу надання прямих бюджетних трансфертів.

За рахунок трансфертів формується значна частина доходів місцевих бюджетів зарубіжних країн: у Румунії – 79%, Болгарії – 78, Угорщині – 66, Латвії – 68, Словенії – 67, Великобританії – 77, Нідерландах – 60%. У деяких країнах трансферти формують незначну частину доходів місцевих бюджетів: у Швеції – 19%, Франції – 25, Австрії – 35, Данії – 24%.

Інколи система бюджетних трансфертів доповнюється горизонтальними бюджетними трансфертами, що характеризують відносини між бюджетами одного рівня. Такі системи горизонтального вирівнювання існують насамперед у розвинутих країнах. Найвищий рівень розбудови цих інструментів досягнуто в Німеччині та Швеції.

Висновки. Ефективність функціонування системи міжбюджетних трансфертів в окремих країнах прямо пов'язана зі ступенем досконалості та усталеності нормативної бази, що їх регулюють. Рівень нормативної закріпленості бюджетних трансфертів у різних країнах дуже відрізняється.

Серед країн із сформованою нормативною базою, яка переглядається дуже рідко, можна відзначити Німеччину, Францію та Швецію. Так, у Німеччині визначення основних видів бюджетних трансфертів землям закріплені в Основному Законі (так звана Фінансова конституція).

У Франції основні види бюджетних трансфертів визначаються спеціальними законами, які зведені в Адміністративний кодекс з місцевого самоврядування.

Вирівнювання здійснюють або для створення всім учасникам однакових стартових умов (вирівнювання податкового потенціалу), або для забезпечення рівного розподілу між ними кінцевих результатів (досягнення стандартного рівня споживання державних послуг на всій території). Тією чи іншою мірою всі країни намагаються вирішувати обидва завдання.

При цьому держави з розвинутою децентралізованою системою правління роблять наголос на вирішенні першого завдання, тоді як країни, що дотримуються унітарних традицій, – другого.

Як свідчить порівняння механізмів бюджетного вирівнювання, які застосовуються в різних країнах світу, підходи, що використовуються в Україні, мають із ними багато спільного.

Більше того, Україна застосовує ряд елементів, які не тільки дозволяють урахувати особливості міжбюджетних відносин в інших країнах, а й забезпечують вищу порівняно з ними прозорість у розподілі фінансової допомоги.

Слід підкреслити, що висока результативність системи міжбюджетних відносин у розглянутих країнах досягається в результаті забезпечення відповідності дохідних джерел видатковим потребам усіх рівнів бюджетів.

Сума власних доходів бюджету і переданих трансфертів дозволяє повністю виконати встановлені видаткові зобов'язання.

Розподіл фінансової допомоги характеризується прозорістю і стабільністю механізму вирівнювання, а процедура розрахунку фінансової допомоги залишається незмінною протягом, як мінімум, трьох-п'яти років. У результаті цього кожен суб'єкт має можливість прогнозувати свої доходи на майбутні періоди.

Розмір трансферту залежить тільки від об'єктивних чинників, які впливають на видаткові потреби та дохідний потенціал бюджетів, а процедура розрахунку фінансової допомоги не

позбавляє одержувачів допомоги зацікавленості у зростанні власних бюджетних доходів.

Усе вищезазначене зумовлює необхідність дослідження видаткових повноважень державного та місцевих бюджетів щодо людського розвитку.

Література

1. Науково-практичний коментар до Бюджетного кодексу України [Текст] / кол. авторів [наук. редакція В.Ф. Столярова]. – 2-ге вид., доп. та перероб. – К.: ДННУ АФУ; УДУФМТ, 2011. – 560 с.

2. Oksana V. Shinkaryuk. State administration formation of regional human development in Ukraine. – MEST Journal: Management, Education, Science & Society, Technologies / editor-in-chief Zoran P. Šekerevac. – [Štampano izd.]. – Vol. 2, no. 2 (2014). – Belgrade: MESTE NGO: Faculty of Business and Industrial Management of the «Union» University Belgrade; Toronto: SZ & Associates. – Online.

3. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 р. № 333-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-p>.

Надійшла до редакції 19.11.2014 р.

М.О. Ліньков

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЕКТІВ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Розвиток транскордонного співробітництва та впровадження дієвих механізмів його регулювання при збереженні специфіки самобутності кожної зі сторін значною мірою дає

© М.О. Ліньков, 2014